АБСТРАКТНО-СИМВОЛІЧНА ОБРАЗНІСТЬ ЖИВОПИСУ МИХАЙЛА НАДЄЖДІНА

Виконала: студентка 4 курсу
мистецького факультету,
денної форми навчання
Шаповал Олександра Іванівна
Науковий керівник: канд. мист-ва, доцент
Кириченко О. І.

Лауреат премії імені Олександра Осмьоркіна в номінації «Новітні спрямування» народний художник України Михайло Надєждін належить до тієї плеяди митців, яка ввійшла в історію розвитку українського образотворчого мистецтва під прапорами руху «шестидесятництва». Народився Михайло Володимирович Надєждін 1935 р. в с. Костянтинівка на Сумщині в багатодітній селянській родині.

Творчість М. Надєждіна є багатогранною. В 1960-ті рр. художник активно експериментує з різними матеріалами і техніками, намагаючись їх гармонійно поєднати. Живопис на склі, левкас із застосуванням смальти та металу, різьблення по дереву, розпис, кераміка і колаж в його творах набували нових, модернових якостей.

З часом М. В. Надєждін зосереджується на традиційній мові станкової картини — живописі, шукаючи в ньому нових шляхів формальних і образних рішень.

Визначальну роль у творчості митця відіграють колір і колорит. «Головне у живописному творі, на мою думку, сам живопис», — говорить М. Надєждін, — колір створює колорит, продукує форму, настрій, пом’якшує або підсилює композиційну ситуацію. Колір — душа та енергія живописного твору».

В більшості творів М. Надєждіна вирішення теми має універсальний характер. Художні образи митець виображує як філософські абстраговані символи, не конкретизуючи особистості, хоча в основі його творів майже завжди лежать буденні ситуації. Пройшовши через мистецькі узагальнення автора, вони отримують нове філософське звучання, як, наприклад, в основу композиції «Стандартизація» (1965), що демонструє відносини особистості і суспільства, простої людини і держави, покладено реальний факт проведення замірів при медичному обстеженні допризивників.

М. Надєждін. Стандартизація (1965)

Яскравим прикладом інтимно-ліричного напрямку в творчості Михайла Надєждіна є картина *«Сон. Віра і Андрій» 1975 року*. В ній місце, де живе людина, і природа зливаються воєдино, а простір розгортається до нескінченності.

Яскраво червоне, біле і темно-зелене складають основу колірної палітри твору. Мати, що спить на ліжку, дитина в колисці — їх образи нагадують узагальнені іконографічні зображення. Домоткані рядна, що вкривають долівку неначе дороги, перспективно зведені художником до образу будинку, рідної домівки, яка ніби стоїть осторонь кімнати.

Картина наповнена українським колоритом і, звісно, теплом і любов’ю, які не можна не відчути.Середовище життя людини і природи думкою художника зливаються в одне ціле

М. Надєждін. Рибалка на Чорній річці (1990)

Зовсім інший твір – монументальний і декоративний – «Рибалка на Чорній річці». Там перед глядачем постає людина-експериментатор, що знову і знову задається одвічним питанням: бути чи не бути розвитку науково-технічного прогресу, який може змінити обличчя природи. Рибак на Чорній річці – одинак, змушений вдягати протигаз у створеному ним же механічному світі. А зображення риби не оживляє, а лише посилює мертву неприродність простору, який оточує героя.

М. Надєждін
Сади Едема
(1969)

Космічний простір людського духу, закодований алгоритмами рисунку «Сади Едема» 1969 року, знаходить свій яскравий прояв у однойменному монументальному триптиху 1992-го.

Сам художник говорить: «Мій Едем – острів під назвою планета Земля, що пливе у нескінченному космічному просторі. В рисунку та картині вічні речі – чоловік та жінка, стихії, що забезпечують існування нашого життя – вода, земля, повітря подані у вигляді символів. Нині вони сприймаються невід'ємною частиною повсякденності, ми їх фактично вже не помічаємо, рухаючись у просторі комфорту, але цей Рай, дарований людині природою, з легкістю можна втратити. Чоловік та жінка - їм надана можливість кохати та множити життя, змінювати себе та світ. Я дивлюся на життя планетарно. Мої твори по суті реалістичні, просто форма узагальнена».

М. Надєждін. Сади Едема. Триптих (1992)

М. Надєждін. Пошук (1991)

Тема «Художник і модель» розвивається від абстрактно-символічної мови 60-х до потужних алегорій 1990-х та 2010-х років – «Пошук», «В майстерні художника. Натхнення II», «Українська Венера XX століття у часі і просторі». Фактично ця умовна серія творів – історія переосмислення художником своїх поглядів на роль і місце людини-творця в природному середовищі.

У картині «Пошук» вона ще виступає в образі неупередженого аналітика, машини для пізнання, на ньому навіть є шолом, що можливо має убезпечити його від почуттів.

Надалі ж, у композиції «Майстерня художника» образи не тільки отримують живі, тілесні форми, а й змінюється сам підхід до теми, її філософія.

М. Надєждін. В майстерні художника. Натхнення II (1999)

М. Надєждін. Українська Венера XX століття у часі і просторі (2015-2016)

У пізньому трактуванні художник стає лише частиною природи, створеної невидимою силою творчого духу, який в образі музи управляє його рукою.

Червона пляма всередині композиції полотна *«Війну оголошено»(1967)* підсвідомо привертає увагу глядача. Це, можливо, земля, а можливо, кров, а можливо, земля, що полита кров'ю. Навколо фігури, обличчя яких абсолютно реальні, бо це фотографії, вирізані з журналів. Колір помаранчевий, люди не натовп, люди — борці.

«Серпень»(1994) співає оду котові. Кіт чорний, звати Пірат. У кота із бабою свої стосунки. Кіт — пройдисвіт. Кіт вміє лапою відкрити миску, вкрасти вареника і закрити миску. А для художника — це образ. І вирішує його митець своїми художніми, композиційними, колористичними засобами.

М. Надєждін. Серпень (1994)

М. Надєждін. Світлий день (1985)

Живописець своєю живописною мовою досяг тут високої майстерності, бо зумів передати людське щастя. Людина — це він сам, батько родини, художник. Його фігура летить у повітрі, летить на працю, на етюди.

Ліворуч — дружина з дитям на руках. Дитина — маленька дочка Оксана, яка ще не знає, що буде художником, продовжувачем найкращої у світі родинної професії, а батько Михайло уже знає, тому і летить у щасті своїм художнім повз стареньку хату на Некрасівці, де пройде щасливе дитинство сина і доньки.

Сьогодні Михайлу Володимировичу 85 років. За довге творче життя він працював у різних жанрах і техніках образотворчого мистецтва.

Своє творче кредо митець визначає так, як свого часу назвав персональну виставку: «Мій світ – моя істина».

Він входить у коло українських модерністів, у чиїх роботах відображена особиста позиція щодо соціальних чи політичних викликів часу, хто чітко висловлює своє неприйняття будь-якої диктатури, піднімає проблеми відносин особистості і суспільства, майбутнього людини і людства взагалі.

Список використаних джерел:

1. «За такі картини можна було потрапити за ґрати». Творчий портрет Михайла Надєждіна. URL: https://cbn.com.ua/2020/05/18/za-taki-kartyny-mozhna-bulo-potrapyty-za-graty-tvorchyj-portret-myhajla-nadyezhdina/

2. Мистецькі простори Михайла Надєждіна. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/khud_kult_2010_7_26%20(1).pdf

3. Михайло Надєждін. Модерніст у мистецтві - прагматик у житті. URL: http://prostir.museum/ua/post/42835

4. Реалістичний нереалізм родини Надєждіних. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/Mist_2009_6_39.pdf